

Yakın Doğu Üniversitesi, Toplumsal Araştırma ve Geliştirme Merkezi pandemi döneminde toplum analizi yaptı.

Toplumda dönüşüm ve gelişimlere yönelik bilimsel ve teknolojik alt yapı hizmetlerinin yapılmasının ilk adımı analizdir. Pandemi sonrası yaşam, koşullarının iyileştirilmesinde toplum analizi büyük önem taşımaktadır.

Toplumsal Araştırma ve Geliştirme Merkezi toplumu sosyolojik, psikolojik, yönetim, teknoloji, eğitim ve risk boyutlarıyla inceleyerek toplumsal değişimlerin nerelerde eğilim gösterdiğini ortaya koydu.

2013 yılında Yakın Doğu Üniversitesi'nde kurulan Toplumsal Araştırma ve Geliştirme Merkezi, üniversiteyi temsilen kadın, çocuk ve engelli bireyler üzerine çalışmalar ve etkinliklerle toplumsal sorumluluk bilincini vurgulamaya devam etmektedir. Araştırma ve geliştirmenin temelinde takım ruhu ve bilimsel çalışmaların olduğunun bilinci ile Merkez, pandemi öncesi ve sonrası toplum analizi yaparak, uygulamaya yönelik ihtiyaçların saptanmasında kılavuz rolünü üstlenmiştir.

18 Mayıs 2020 tarihinde toplum analizi çerçevesinde, farklı ülkelerden toplum analizine bakış açısının da değerlendirilmesi amacı ile dönüşüm, eğitim ve teknoloji temasıyla canlı panel düzenleyen Toplumsal Araştırma ve Geliştirme Başkanları Prof. Dr. Fahriye Altınay ve Prof. Dr. Zehra Altınay, panelde İngiltere'den Dr. Steve Wheeler, Romanya'dan Dr. Carmen Holotescu, Slovenya'dan Dr. Robert Repnik ve Hindistan'dan Ramesh Sharma değişen eğitim ve uzaktan eğitim yansımaları konusunda katılımcılara aydınlatıcı bilgiler verdi. Dr. Steve Wheeler, uzaktan eğitimde aktif katılım konusunda değişen kuramlar üzerinde dururken, Dr. Carmen Holotescu, açık kaynaklar konusunda aydınlatıcı proje ve araştırmaları paylaştı. Dr. Robert Repnik ise kendi ülkesinde ve diğer ülkelerde yenilikçi eğitim modellerinin entegre edilmesine vurgu yaptı. Dr. Ramesh Sharma ise, değişen toplumlarda, teknoloji ve stratejilerin, işbirliği politikalarının önemine dikkat çekti. Toplumsal araştırma ve geliştirme merkezinin üyesi olmaktan mutluluk duyduklarını belirten konuşmacılar, ileriki adımlarda Yakın Doğu Üniversitesi Toplumsal Araştırma ve Geliştirme Merkezi ekibi ile işbirliği yapmaya devam edeceklerini belirttiler.

Toplumsal Araştırma ve Geliştirme Merkezi üyelerinin işbirliği ile yapılan analiz sonucunda,

Durum değerlendirmesinde toplumda yaşanan değişim olayının özünde, Almanya'nın Balingen şehrinden 8 Mart Pazar akşamı 30 kişilik bir turist kafilesiyle KKTC'ye gelen 65 yaşındaki kadın turistin 9 Mart 2020 akşam yüksek ateş şikâyeti üzerine karantina merkezine alındığı ve yapılan korona virüs testinin pozitif çıktığı belirtilmesidir. Bunun üzerine Kuzey Kıbrıs'a gelen bir Alman turiste Korona teşhisi konması üzerine 10 Mart günü KKTC Sağlık Bakanlığı tarafından turist konakladığı ve birlikte uçuş yaptığı misafirlerin konakladığı üç oteli kapsayan 14 günlük karantina kararı alınmıştı. Dört ana yaş grubunda, 0-29/30-49/50-59 ve 60+ yaş gruplarının herbiri %25 civarı olarak dağılmaktadır. Ancak 50-59 yaş aralığında ciddi bir kümeleşme görülmektedir. Ülke içinde durumumuzu öngörebilmek, sosyal, ekonomik, eğitim ve sağlık

alanlarını planlayabilmek için böylesi araştırmalara ihtiyaç vardır. Yeni kurulan Covid-19 Koordinasyon Konseyi de konuyu gündemlerine aldıklarını söyledi. Böylesi kapsamlı bir araştırma en geniş katılımcı anlayışla yapılabilir. Tüm paydaşların katılımı şeffaflığı ve güvenilirliği artırır. Bu konuda gerekirse dış tan danışmanlık da alınması gerekebilir. Sağlık camiamızda bu kapasite yer almaktadır.

Sosyolojik açıdan bakıldığında, küçük bir ada ülkesi olmanın avantajını kullanan iktidar dünya ülkelerinin aldığı benzer tedbirleri alarak mücadele sürecine girişmiştir. Kent yaşamından nüfus ve sosyo-kültürel açıdan farklılıklara sahip olan kırsal kesimde, birincil ilişkilerle bağlantılı olarak bulaşın ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Kent yaşamına göre daha samimi ve komşuluk ilişkilerinin yoğun olduğu kırsal alanlar bu durumu bir dezavantaj olarak yaşamış ve bulaşla yüzleşmiştir. Toplumunu geniş bir yelpaze olarak içine alan tüketim olgusunun kırsal ve kentsel alanlarda yaygınlığını koruduğunu bizim toplulumuz içerisinde de görmek mümkündür. Popüler kültürün etkisiyle üretmeyen bireyin sürekli tüketme arzusu içinde olduğu bir dönemde iken, bireyin tüm zamanını hane ortamında geçirmek durumda kalması, sosyolojik olarak toplumsal işlevlerini ve rollerini yeniden şekillendirme yolunda bir düşünmeye sevk etmiştir. Toplumsal yaşamda nesne olarak anılan birey kendini özne konumuna taşıyarak yabancılaştığı toplumsal rollerini yeniden üretme eğilimine yöneldiği gözlemlenmiştir. Pandemi süreci sonrası bireyin uyanışının toplumsal yaşamın her alanına uyarlayabileceği ise bir soru işareti olarak cevap beklemektedir.

Psikolojik açıdan analiz edildiğinde ise

Salgın hastalıkların pandemi haline dönüşmesi, toplumdaki her birey için varoluşsal bir tehdit unsurudur (Tabri, Hollingshead & Wohl, 2020). Dolayısıyla, salgın hastalıkların ortaya çıktığı dönemlerde, toplumu oluşturan bireylerin psikolojisini anlamak ve psikolojik sağlıklarını artırmak toplumun değişim ve dönüşüm sürecini anlamlandırmak açısından büyük önem taşımaktadır (Andersson & Taylor, 2020; Çerkez, 2017). Ayrıca, toplumda meydana gelebilecek olumsuzlukları da engellemek için gerekli önlemlerin alınması açısından bireylerin duygu ve düşüncelerini anlamak gereklidir. Bir pandemi sürecinde duygu ve düşünceler derinleşip karmaşıklaşabilir. Psikolojik olarak sağlıklı olan bireylerde ortaya çıkabilecek bazı duygular korku, kaygı ve damgalınma endişesidir (Taylor, 2019). Bu duyguların yanında, en temel ihtiyaçlarımızdan biri olan güvende hissetme duygusu da sarsılabilir. Yaşantılarında gelecek konusunda belirsizlik durumları olan bireyler, kendilerini güvende hissedemezler ve duygusal dengeleri bozulabilir. Pandemi durumu da toplumu oluşturan bireylerin zihninde, bu durumun ne zaman sonlanacağı, sevdiği kişilerin zarar görüp görmeyeceği, eski yaşantılarına geri dönüp dönemeyecekleri, ekonomik olarak çöküntüye uğrayıp uğramayacakları gibi gelecek konusunda belirsizlik yaratan sorular oluşturduğu için güvensizlik ve kaygıya neden olur. Özellikle sevilen birinin kaybını doğrudan ya da dolaylı olarak yaşamak varoluş kaygısını üst düzeylere çıkarabilir (Wind, Rijkeboer, Andersson & Riper, 2020). Duygu ve düşüncelerin yanında, değerler sistemi de değişime uğrayabilir. İnsan sosyal bir varlıktır ve varlığını sürdürmek için de sosyalleşmeye ihtiyaç duyar (Ferreira & Serpa, 2019). Bu nedenle, fiziksel izolasyon gerektiren bu pandemi sürecinde sosyal bütünlük ve dayanışma da artmaktadır. Böylece, bireylerin toplum olgusuna verdiği değerler işbirliği ve diğerlerini önemsemeyi de kapsayacak şekilde olumlu açıdan güçlenmektedir.

Eğitim boyutu ile analiz edildiğinde, Dđnya genelinde yaşanan Covid-19 pandemisi nedeniyle biręok ũlkede orgđn eğitimde kısıtlamalara gidilmiştir. Pandeminin yayılmaması amacıyla orgđn eğitim uygulamalarının online olarak yapılmasına karar verilmiştir. Olağan gelişim gđsteren bireyler çevrimiği eğitim sđrecine daha kolay adapte olurken aynı durum özel gereksinimli bireyler bu geğerli olamamaktadır. Bu nedenle aile eğitiminin bu sđreęte önem kazandığı gđrđlmektedir. Eğitimde evrensel değerlere yer verilmesinin gerekliliği bu şekilde yeniden ortaya çıkmıştır.

Pandemi sđreci kısıtlamalarından önce özel gereksinimli bireyler; özel ve genel eğitim merkezlerinde bireysel ve grup eğitimlerden yararlanmaktaydı. Ancak bu sđreęte evde kal çağrısı nedeniyle özel gereksinimli bireyler bu eğitimlere ulaşamamaktadır. Özel gereksinimli oğrencilerin hali hazırda biręok ihtiyaçları varken bu durumla birlikte ihtiyaç alanları artmıştır.

Genel eğitim kurumları online eğitimlerine hızlı bir şekilde geğiş yaparken özel eğitim bu noktada geri kalmıştır. Hali hazırda uygulanmaya ęalıřılan online eğitime hiğbir eğitimci hazırlıklı olarak girmemiştir. Bu durum oğrencilerin mağduriyet durumlarını daha da artırmıştır. Özel eğitim uygulamaları da çevrimiği sđrece dahil edilmiştir ancak devlet tarafından uygulanan online eğitim sđrelerinin yetersiz olduğu dđřđnđlmektedir. Pandemi öncesi özel eğitim kurumlarında ortalama 8 saat eğitim alan oğrencilerin çevrimiği eğitim ortamında eğitim sđreleri ęok ęok aza indirgenmiştir. Bu sđreęte, bilgiye erişim önemli hale gelmiştir. Eğitim sistemi dikkate alındığında, oğrenmeye, girişimcilige, ihtiyaç duyulduğu gđrđlmektedir.

Özel özel eğitim kurumları özel gereksinimli oğrencilerine online eğitim ortamı hazırlamaya ęalıřmaktadır. Ancak internet alt yapısına ihtiyaç duyulan bu eğitimler tđm özel gereksinimli ęocuđu olan ailelere ulaştırılmaktadır. Bazı özel eğitim oğretmenleri bireysel olarak online eğitim yapmaya ęalıřmakta ancak bu noktada da ekran karşısında oğrenciye yardımcı olması gereken bir ebeveyne ihtiyaç duymaktadır. Özel gereksinimli bireylerde online eğitimi sağlayabilmek için ebeveyn katılımı ve eğitimi de zorunlu hale gelmektedir.

Oğrenme ve gelişmelerinin, olağan gelişim gđsteren ęocuklar gibi beklenen şekilde geręekleřmediđini bildiğimiz özel gereksinimli bireyler pandemi sđrecinde eğitim ortamından uzaklaştıkları için gelişmelerinin daha fazla desteklenmesi gerekmektedir. Bu nedenle Covid-19 pandemisi ile özel eğitim uygulamaları kapsamında bu gibi beklenmedik durumlara karşı acil kriz planları oluşturulması ve yasalarla kalıcı hale getirilmesi gerekliliği ortaya ağıkça çıkmaktadır.

Toplumsal Analize gđrđř bildiren uzmanlar;

Pandemi öncesinde Kıbrıs Tđrk toplumunda ekonomik sıkıntıların olduğu, dış dđnya tarafından tanınamamanın getirdiği biręok ekonomik problemi bu toplum yaşamaktaydı. Tđm bunlara rağmen toplumumuz eskisi kadar olmasa bile aile ve sosyal ilişkileri gelişmiş, dışarıda zaman geğirmeyi seven,haftasonları genellikle dış mekanlarda ęocuklarla birlikte zaman geğiren, özellikle genęlerimiz bđyđk arkadaş grupları ile gece hayatlarına devam etmekteydi. Bunun yanında sosyal medyanın aşırı kullanımını,teknolojinin ęok fazla hayatımızda olması, kđreselleřme gibi nedenlerle insan ilişkilerinde de biręok problemin olduğu, şiddetin ve zorbalığın olduğu da bilinmektedir.

Pandemi sürecinde, insanlar öncelikle büyük bir panik ve korkuya kapılmıştır. Önceleri bize bişey olmaz düşüncesi yerini korkuya ve endişeye bırakmıştır. Ev karantinalarının başlaması ile herkesin yaşam tarzı tam anlamı ile değişmiştir. Sosyal medyada kullanımı artmış olup, çok fazla bilgi kirliliği ortada dolaşmıştır, insanların endişesi bu haberlerle daha da artmıştır. İnsanlarda çok ciddi anlamda gelecek kaygısı başlamıştır. En önemlisi ne olacağını bilmeden belirsiz bir şekilde yaşamak insanların daha fazla gererek stress faktörünün artmasına neden olmuştur. İnsan ilişkilerinin oldukça kısıtlandığı bu günlerde insanlar birçok ruhsal problem yaşamaktadır. En büyük korkular ölüm, yakınına kaybetme korkusu ve yeterli sağlık imkanlarının sağlanamamasıdır.

Aynı zamanda, sosyal izolasyon beraberinde işgörenlerin işlerine ara vermelerine dolayısı ile ücretlerinde kesinti yaşamalarına hatta bazı kesimlerde işten çıkarılarak kazançsız kalmalarına neden olmuştur. Bunun yanında eğitim örgün eğitim şeklinde değil uzaktan eğitim şeklinde vermeye başlanmıştır. Bu bağlamda eğitimcilerin eğitim teknolojileri ile alakalı bilgi beceri ve sınıf yönetim kabiliyetleri ön plana çıkmıştır. Emeklilerin ve belli başlı sektörlerde işgören bireylerin maaşlarından bir süreliğine kesintiler yapılmıştır bu da toplumun refah düzeyini ciddi şekilde etkilemiş ve toplum psikolojisini olumsuz yönde etkilemiştir. Toplum lüks ihtiyaçlarından ve marka tutkusundan uzaklaşmıştır. Sektörel bazda karlılıklarda değişim olmuştur. Örneğin alışveriş merkezleri, küçük mahalle bakkalları ve eczaneler daha fazla kazanmaya başlamışlardır.

Hükümetin topluma yönelik yapmış olduğu politikalar alım gücünü daha da aşağıya çekmiştir. Refah gücü azalmıştır. İvedilikle hükümetin bunu değiştirmesi gerekmektedir. Birçok insan işsiz kalmıştır veya kalma tehlikesi yaşamaktadır. Girişimciler, turizm ve otelcilik sektörü, turizm şirketleri iflasın eşiğine gelmişler ya da geleceklerdir. KKTC ekonomisinin lokomotif sektörü eğitim, inşaat ve turizmdir. Bu üç büyüme motoruna bakıldığı zaman şu an üçünün de zarar gördüğü gözlemlenmektedir. Hükümetin bunun önüne geçmesi ve çeşitli tedbirler alması gerekmektedir.

Pandemi öncesinde, sosyal medya kullanımının KKTC'de normal düzeyde olduğunu düşünülmektedir. Normal düzey; insanların ihtiyaçları doğrultusunda, ihtiyaçlarını çok geçmeyecek kadar sosyal medyada vakit geçirdiklerini, iş ve iletişim dışında da boş zamanlarında vakit geçirmek amacı ile sosyal medyayı kullanmaktaydılar. Pandemi öncesi teknoloji kullanımını düşündüğümüzde ise akıllı telefonlar ve iş amaçlı laptop kullanımı dışında teknoloji kullanımı boş vakitleri değerlendirmeye yetecek kadar idi. Pandemi sürecinde, insanlar sürekli evin içinde olduklarından, laptoplarda eğlence amaçlı oyun oynama, televizyonda veya internet üzerinden dizi, film izlemenin yanında, evlerinden işlerine devam eden kişilerinde sürekli teknolojiden faydalanmalarıyla teknoloji kullanımı en üst düzeye ulaşmıştır. Çalışmayan kişiler ise dizi veya film izlemenin yanında geriye kalan vakitlerinin çoğunu özellikle akıllı telefonlarında sosyal medya ortamlarında geçirmektedirler. KKTC'de pandemi öncesi teknoloji ve sosyal medya ortamları daha çok geleneksel eğitime destek olarak kullanılmaktaydı. Fakat pandemi süresince okulların kapatılması ve eğitim kuruluşlarının e-öğrenmeye geçmesiyle bu durum oldukça değişti. Ders Yönetim Sistemleri aktif kullanılmaya başlandı, sanal sınıf

ortamlarının kullanımı en üst düzeye çıktı. Bu durum teknolojiyi aktif kullanan kişilerin kullanımını da en üst düzeye çıkarırken, teknoloji ile iç içe olmayan öğretim elemanları veya öğrencileri de teknolojiyi aktif kullanmaya zorladı.

Pandemi öncesinde toplum, kendi kültür ve sosyal değerlerinden dolayı paylaşma, etkileşim ve yüzyüze görüşmelere büyük önem ve öncelik verirken, toplumun önceliği sayılan etkileşim ve yüzyüze görüşmelerinin pandemi ile birlikte yaşanmaması toplumsal bir değişimin ayak seslerini adeta duyurmuş oldu. Hem yaşamsal hem de toplumsal sınırlar yanısıra kişilerin 7den 70e kendi kısıtlanmış sosyal adaletinin ve paylaşımının elinden alındığı hissine kapılmıştır. Bunu en çok da eğitimde çocuklar üzerinden örnek verebiliriz. Pandemi öncesinde çocuklar sınıflarda, okul bahçelerinde oynayıp eğleniyorlardı. Gereken devlet gerek özel okullarda özverli öğretmenlerimiz sayesinde eğitim sistemi devam ediyordu. Tabii ki eksiklikler ve problemler yaşanmıyor değildi ama anında temas etkileşim ve yüzyüze görüşmelere alışmış değer yargıları çözümün temel ortağı hep olmuştur.

Sonuç olarak, pandemi süreci yaşanır yaşanmaz toplum teknoloji ile daha da iç içe oldu.. Hatta herkesin sabahı günaydını, sosyal paylaşımı digital ortamlara taşındı. Eskiden bir tercih olan sosyal medya kullanımı ve bilişim teknolojilerinden faydalanmak, şu an itibari ile olmazsa olmaz haline geldi. Toplum kültür ve hazırbulunuşluluk analizi yapılmaksızın, herkes dijital vatandaşlık eğitimi almadan vatandaş oldu. Eğitim sisteminin aksamaması için çözüm olan uzaktan eğitim uygulamaları özellikle küçük yaş çocukların uzun süreli internette kalması öğrenmenin sağlanması ötesinde fiziksel psikolojik sorunları da berbaberinde getirdiği gerçeğini ortaya koymaktadır. Özellikle bahçede koşup oynayan, arkadaşlarıyla oyun kuran çocuklar, yüzyüze iletişim gerçeğine alışmış bireyler olarak zorunlu bir dönüşüm sürecine girdiler. Halehazırda çocuklara sık internet kullanımı zararları anlatılırken çocuklar eğitimin gerçeğinin internet olduğunu görmeye çalışıyorlar. Aynı zamanda, uzaktan eğitim uygulamalarının yıllarca uygun olmadığı ve kolay olduğu fikirlerinin de zor olan alternatif bir süreç olduğunu da gündem oluşturdu. Kültürel gerçeklerimiz halen yeni dünya düzeninin değil yüzyüze iletişim ve etkileşimin çözüm olacağı bir düzenin beklentisi içerisinde ve zaten teknolojilerin araç olduğu etkileşimin her zaman önemli bir unsur olduğu tüm araştırmalarda ele alınmakta uygulamalar bu yönde teknolojik açıdan geliştirilmektedir. Hem toplumsal hem eğitsel motivasyon düşüklüğü yaşamamak ve pandemi döneminde de yeni dünya düzeninde de değerler eğitimi, bireysel sorumluluk bilinci, dijital vatandaşlık konusu bireylere kazandırılmak üzere toplumsal stratejiler üretilmelidir.

Toplumsal Araştırma ve Geliştirme eşbaşkanları Prof. Dr. Zehra Altınay, Prof. Dr. Fahriye Altınay ve merkez üyeleri; Prof. Dr. Gökmen Dağlı, Doç. Dr. Hüseyin Bicen, Doç. Dr. Yağmur Çerkez, Doç. Dr. Mukaddes Sakallı Demirok, Doç. Dr. Behçet Öznacar ve Uzman Menil Çelebi, yapmış oldukları analizi uluslararası kitap çalışmasında bölüm olarak yayınlamaya hak kazanarak, üniversitemizi araştırma ve toplumsal boyutta temsil ettiler.